

RECENZIJA ALBUMA *CAROLUS REX*

„Carolus Rex“ naslov je šestog studijskog albuma švedskog *power metal* banda Sabaton izdanog 2012. Za početak je potrebno napomenuti kako se ne radi o najnovijem albumu tog banda. Tu je još i „Heroes“ iz 2014., a već je najavljen i „The Last Stand“ koji bi svjetlo dana trebao ugledati u kolo-vozu ove godine. Zašto onda recenzija baš ovog albuma? Upravo zato što je riječ o njihovom prvom konceptualnom albumu koji je kao jedna zaokružena cjelina vjerojatno najzahvalniji za recenziju. Za razliku od prethodnih izdanja, radi se o albumu posvećenom jednoj temi: povijesti Švedske u njezino najslavnije doba, od početka Tridesetogodišnjeg pa do kraja Velikog sjevernog rata. Već u samom startu, tek što je najavljena tema kojom će se baviti, album je pobudio veliko zanimanje publike i kritike. Kao što je već rečeno, sva prijašnja izdanja grupe Sabaton zadržavala su šaroliku tematiku pjesama. Bilo je tu svega, od Prvog svjetskog pa sve do Falklandskog rata, a tu je i nekoliko pjesama koje za temu imaju bliskoistočne sukobe kao što su Rat u Iraku i Šestodnevni rat. Ipak, većina tema tiče se Drugog svjetskog rata kao uvijek popularnog i nepresušnog izvora inspiracije. Na radost poljskih fanova, teme nekih od najboljih pjesama grupe Sabaton upravo su iz njihove nacionalne povijesti spomenutog razdoblja, primjerice Varšavski ustanak (tematiziran u pjesmi „Uprising“) ili Bitka kod Wizne (obrađena u hitu „40:1“). U tom kontekstu, koncentriranje samo na jednu temu, makar vrlo široku, svakako je utjecalo na iščekivanje i nestrpljivost kod obožavatelja. Kako ne bi bilo nikakvih grešaka, u pomoć je pozvan i švedski povjesničar Bengt Liljegren. Album je izdan na dva jezika, švedskom i engleskom.

Rezultat svega je izdanje s vjerojatno najvećim brojem epskih ostvarenja do tad. Nema toliko pjesama koje su nalik onim klasičnim hitovima, kao što su „Primo Victoria“ i „Attero Dominatus“, već glavnu riječ vode nešto zrelije i kompleksnije pjesme. Vokali Joakima Brodena su moćni, strastveni, grubi i snažni. Tu je i mnoštvo zbornih dionica koje su čak i nešto zastupljenije nego na prošlim albumima. Neki kritičari su im zamjerali repetitivnost riffova, odnosno veliku sličnost s onima na prijašnjim albumima. Međutim, može se kazati kako je to bolika dobrog dijela bandova koji sviraju *power metal* te kako Sabaton tu sigurno nije iznimka. Većina pjesama srednjeg je tempa, ponešto sporijeg od onog koji karakterizira ranija ostvarenja.

Album otvara poluminutni instrumental „Dominium maris Baltici“ koji je uvod u pjesmu „Lion from the North“. Radi se o petominutnoj, brznoj i energičnoj pjesmi koja obrađuje vladavinu švedskog kralja Gustava II. Adolfa. Riječ je o jednom od najpoznatijih švedskih vladara za vrijeme kojeg će dotična država postati jednom od najmoćnijih u Europi. Po svojoj strukturi vrlo je slična nekim prijašnjim hitovima ovog banda (nakon drugog refrena slijedi monumentalno zbornsko pjevanje kojim se zatim pridružuje pjevač Joakim Broden). Slijedi nešto kraća pjesma „Gott mit uns“ koja je i malo sporijeg tempa, a govori o bitci kod Breitenfelda iz 1631. Pjesma se odlikuje moćnim i lako pamtljivim refrenom, baš u Sabatonovom stilu, te je naravno zbog toga postala i jedna od onih koje

se sviraju na svakom koncertu. Treba pohvaliti i gitariste Oskara Montelliusa i Rikarda Sundena koji pjevaju prva četiri stiha prvih dviju kitica kao glavni vokali. Slijedi ljepotica „A lifetime of War“, možda i najkompleksnija skladba na albumu. Nakon instrumentala i prve dvije koje se pomalo uklapaju u onaj klasičan Sabatonov „kalup“, napokon imamo priliku čuti zreliju pjesmu, kako glazbom, tako i tekстом. Traje nešto manje od šest minuta, za vrijeme kojih vrlo uspješno dočarava patnje, smrt i nevolje s kojima su se susretali milijuni ljudi u dugom razdoblju Tridesetogodišnjeg rata. U ovoj recenziji neću navoditi stihove pojedinih pjesama jer bi to uzelo previše vremena i prostora, ali kod ove sam ozbiljno došao u napast da to učinim. Doista se radi o odličnoj pjesmi, a sa svojim sporijim tempom i ozbiljnim stihovima savršeno se uklapa u album koji teži konceptualnosti. Peta pjesma na albumu jednostavno se zove „1648“. Govori o bitci kod Praga koja se odigrala iste godine, a poznata je i kao posljednja bitka Tridesetogodišnjeg rata. Pjesma se odlikuje brzim i žestokim tempom, a označava povratak u nekakve standardne okvire nakon nešto kompleksnije prošle pjesme. Prosječna Sabatonova pjesma, dobra, ali ništa što već nismo čuli od njih. Nakon nje slijedi „The Carolean’s Prayer“, najduža pjesma na albumu. Govori o vojnicima koji su služili pod švedskim kraljevima Karlom XI. i Karlom XII., a bili su poznati po svojoj hrabrosti i velikoj religioznosti, kao i po ofenzivnim taktikama koje su koristili u ratovanju. Osim uvoda na orguljama, karakterizira je i dramaturška atmosfera koja dobro očarava disciplinu i visoki moral ovih vojnika. Tu je i mješoviti zbor koji je u pojedinim dijelovima pjesme poprilično naglašen, a za razliku od ostalih pjesama, u ovoj zbor pjeva na švedskom. Sedma po redu je naslovna pjesma „Carolus Rex“. Govori o švedskom kralju Karlu XII., njegovom dolasku na prijestolje i vladanju. Dosta je sporijeg tempa, a neki će reći da bi ju se prije trebalo svrstati u žanr *heavy metal*. Bilo kako bilo, definitivno se radi o jednoj od najboljih pjesama na albumu, pravoj *metal* himni koja, jednako kao i slične pjesme, odiše epskom atmosferom. Sljedeće dvije pjesme „Killing ground“ i „Poltava“ neodoljivo podsjećaju na neka od prijašnjih izdanja. Tekstovi obaju pjesama tematski su vezani za dvije poznate bitke iz Velikog sjevernog rata (kod Fraustadta i kod Poltave), a spominju se i poznati vojni odredi iz pretprošle pjesme. U maniri ranijih Sabatonovih izdanja, obe su brze i žestoke te slušajući njih čovjek dobije osjećaj da sluša jedan od starijih albuma. „Long live the king“ deseta je na albumu, a govori o još uvijek nerazjašnjenim okolnostima vezanim za smrt kralja Karla XII. Dosta je sporijeg tempa nego prošle dvije. U pjesmi se pokušava stvoriti epska i monumentalna atmosfera, ali Sabatonu ovaj put to nije pošlo za rukom kao u nekim drugim pjesmama. Posljednja na albumu je „Ruina Imperii“, a obrađuje poraz od Rusije u Velikom sjevernom ratu i kraj švedske nadmoći. Srednjeg je tempa te sadrži mnoštvo dobro usklađenih orkestralnih dijelova.

Dobar dio ovih pjesama imao sam prilike čuti uživo na koncertu u zagrebačkoj Tvornici kulture održanom 13.3.2013. u sklopu turneje Swedish Empire. Bilo je to definitivno jedno od boljih koncertnih iskustava koje sam imao prilike doživjeti. Sabaton je uživo vrlo atraktivan, odlikuje ih dobra komunikacija s publikom, a svi članovi banda stalno su u pokretu. Zaista se radi o energičnom nastupu kojim se može podičiti malo koji band pa osim slušanja njihove glazbe još više preporučam i njihove koncerte koji će vam zasigurno biti zanimljivi, iako niste toliko obožavatelj ili obožavateljica žestokog zvuka.